

[Formanden.]

„Hvilke muligheder mener ministeren der findes for at etablere et samarbejde med de andre østersølandes politi og toldvæsen for at bekæmpe storsmuglerier?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 10. februar 1971.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (H. C. Toft): Jeg skal herved tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om brandsikring af bygningskonstruktioner.*

Lovforslaget tænkes at skulle afløse kapitel I i lov nr. 253 af 27. maj 1950 om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger, der indeholder regler om brandsikring af bygningskonstruktioner.

Lovforslaget svarer i alt væsentligt til det lovudkast, som er indeholdt i den betænkning, der er afgivet af et af indenrigsministeriet nedsat udvalg vedrørende revision af den nævnte lov af 27. maj 1950.

Lovforslaget indebærer i administrativ henseende den betydelige forenkling, at de særlige civilforsvarsmæssige bestemmelser om bygningsbrandsikring af *beboelsesbygninger* ophæves, således at brandsikring fremtidig alene skal ske i overensstemmelse med bygningsreglementets regler. For så vidt angår *andre bygninger end beboelsesbygninger*, har man ikke ment at kunne nøjes med en henvisning til det bygningsreglement, som udfærdiges af boligministeren, da dette i sin nuværende skikkelse ikke indeholder tilstrækkeligt udbyggede regler om brandsikring af sådanne bygninger.

Der foreslås derfor tillagt indenrigsministeren bemyndigelse til at udstede bestemmelser om brandsikring af ikke-beboelsesbygninger af en vis nærmere angiven størrelse. Det er imidlertid tanken, at tilsvarende regler ved først givne lejlighed skal optages i bygningsreglementet.

På et enkelt punkt afviger dette lovforslag fra det af udvalget udarbejdede lovudkast, nemlig for så vidt angår ayls- og driftsbygninger for landbrug m. v. Jeg har her fundet det rigtigst ved denne lejlighed at imødekomme en henstilling fra Kommunernes Landsforening, der har foreslået,

at der ikke for disse bygningers vedkommende sker en skærpelse af den hidtil gældende retstilstand.

Udvalget, som har udarbejdet udkastet til nærværende lovforslag, har tillige fået til opgave at overveje betimeligheden af en ændring af de gældende regler om indretning af sikringsrum i nybygninger, det være sig bolig-, erhvervs- eller institutionsbyggeri. Jeg havde gerne set, at udvalgets forslag havde foreligget så betids, at et lovforslag herom kunne være kommet til behandling sammen med nærværende lovforslag, og jeg har gentagne gange henstillet til udvalget at fremskynde sit arbejde. Det må imidlertid erkendes, at den opgave, der er stillet udvalget, rummer en række vanskelige problemer af såvel teknisk som sikkerhedsmæssig karakter, og at det må være af betydning at få denne problematik grundigt belyst. Jeg har netop været i forbindelse med udvalgets formand, som har oplyst, at udvalget påregner at kunne afgive betænkning i løbet af de nærmeste måneder, og at udvalget her vil beskrive og redegøre for beskyttelsesrum af forskellig type og styrke med angivelse af den beskyttelse, som hver af de pågældende arter er i stand til at yde. I forbindelse hermed vil der blive gjort rede for udgifterne ved et beskyttelsesrumsberedskab af alternativ styrke. Regering og folketing vil således på grundlag af udvalgets betænkning få mulighed for — ud fra en vurdering af de sikkerhedsmæssige forudsætninger og økonomiske konsekvenser — at træffe beslutning om indholdet af den kommende lovgivning på dette område, herunder at afgøre, om de nævnte hensyn — sikkerheden og økonomien — bør føre til, at pligten til at indrette specielt stærke beskyttelsesrum bør begrænses til at gælde i særligt truede områder.

Idet jeg med hensyn til det nu foreliggende lovforslag henviser til de udførlige bemærkninger, der ledsager det, skal jeg anbefale dette til det høje tings velvillige og hurtige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje folketing at forelægge *forslag til lov om ændring af lov om sundhedsplejerskeordninger.*

Allerede under behandlingen i folketinget i 1963 af forslaget til den gældende

[Indenrigsministeren.]

lov om sundhedsplejerskeordninger var det et centralt punkt i drøftelserne, at man, så snart de praktiske muligheder derfor forelå, måtte sigte imod at gøre etableringen af sundhedsplejerskeordninger obligatorisk over hele landet.

Men både dengang, og da spørgsmålet om en revision af loven var til behandling i efteråret 1967, stod det klart, at tilgangen af nye sundhedsplejersker langtfra havde været tilstrækkelig stor til, at man ville kunne besætte det antal sundhedsplejerskestillinger, som en dækning af hele landet ville forudsætte.

Det var med henblik på at følge udviklingen i denne henseende, at der i loven blev indsat en revisionsbestemmelse. Da fristen for lovens revision i 1967 blev udskudt fra folketingsåret 1967-68 til senest folketingsåret 1970-71, var dette — ud over i den fortsatte mangel på uddannede sundhedsplejersker — tillige begrundet i ønsket om at afvente udfaldet af et af sundhedsstyrelsen iværksat udvalgsarbejde om en ændret tilrettelæggelse af sundhedsplejerskernes arbejde.

Det af sundhedsstyrelsen nedsatte udvalg har i efteråret 1970 afgivet sin betænkning, der derefter har været sendt til udtalelse hos en række myndigheder, foreninger etc., hvoraf halvdelen indtil nu har afgivet svar. Betænkningen indeholder en række forslag til principielle ændringer af de hidtil gældende retningslinjer for sundhedsplejerskernes virksomhed.

Udvalget foreslår således, at sundhedsplejerskernes hidtidige rutinemæssige og normalt op til 12 gange gentagne besøg hos alle børn i 1. leveår skal afløses af en mere behovspræget service, således at alle børn vel tilses i den første tid efter fødslen, men at tilsynet derefter koncentrerer sig om de børn, hvor særlige sundheds- eller miljøproblemer gør sig gældende. På den anden side bør dette behovsprægede tilsyn kunne udstrækkes ud over børnenes første leveår, og udvalget foreslår endvidere, at sund-

hedsplejersken med henblik på orientering om familiens eventuelle behov bør aflægge besøg hos gravide nogen tid før fødslen, og at hun tillige får til opgave at medvirke i opsøgning og vejledning af personer, herunder ældre, der på grund af aktuelle eller truende handicaps har behov for lægelig eller social behandling.

Jeg tror, at der i udvalgets betænkning er mange tanker, som vil kunne bidrage til, at vi på længere sigt og ud fra en samlet synsvinkel vil kunne opnå en betydelig forøget effektivitet af sundhedsplejerskernes indsats og derved også blive i stand til at sikre en landsdækkende sundhedsplejerskeordning.

Men som det også fremgår af betænkningens talmateriale og af mine bemærkninger til lovforslaget, må vi — uanset den stedfundne udvidelse af uddannelseskapaciteten gennem oprettelsen af en sygeplejerskehøjskole i København — forudse, at der endnu i et stykke tid vil bestå en mangel på sundhedsplejersker, der gør det urealistisk at lovfæste en obligatorisk ordning efter de af udvalget foreslåede retningslinjer.

Hertil kommer, at en omlægning af sundhedsplejerskens arbejdsopgaver som af udvalget foreslået, hvorefter hun tillige skal tage sig af ældre handicappede, efter indenrigsministeriets og sundhedsstyrelsens skøn nødvendigvis må ses i sammenhæng med spørgsmålet om den fremtidige tilrettelæggelse af hjemmesygeplejen, som et udvalg under sundhedsstyrelsen for tiden beskæftiger sig med og i løbet af 1972 forventes at kunne afgive indstilling om. Det er tillige min opfattelse, at en endelig stillingtagen til, hvorvidt etableringen af sundhedsplejerskeordninger skal være en amtskommunal eller en kommunal opgave, bør afvente ordningen af de organisatoriske forhold med hensyn til andre offentlige foranstaltninger på sundheds- og socialvæsenets område.

Under henvisning til disse bemærkninger skal jeg anbefale mit forslag om udskydelse

[Indenrigsministeren.]

af fristen for lovens revision til senest i folketingsåret 1973-74 til det høje tings villige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministre.

Af *Ejner Nielsen* til undervisningsministeren:

„Bør ministerens cirkulære af 16. september 1943 angående lærerpersonalets pligt til at føre tilsyn med børnene i skoletiden ikke tages op til revision?“

Skriftlig begrundelse.

Det omhandlede cirkulære indskærper, at der påhviler lærerpersonalet en almindelig pligt til at føre tilsyn med børnene i skolen, og at dette tilsyn bør være så effektivt, at det til enhver tid vides, hvor børnene opholder sig i frikvartererne, og hvad de foretager sig.

Siden cirkulærets fremkomst i 1943 er antallet af elever på de ældste klassetrin vokset betydeligt, og disse elever bliver i tilsynsmæssig henseende behandlet som børn, hvilket er både pædagogisk og menneskeligt forkert.

Skoletilsynsmyndighederne har i mange tilfælde erkendt, at her var et problem, hvorfor de i ordensreglementet for kommunens skoler har indføjet bestemmelser, der giver de ældste elever tilladelse til at forlade skolen i mellemtimer og frikvarter. I disse tilfælde kan tilsynspligten ikke opfyldes, og der opstår her et juridisk problem, et ansvarsproblem, hvis eleverne forvolder eller pådrager sig skader.

Ejner Nielsen: Jeg har i den skriftlige begrundelse peget på nogle af de problemer, der er opstået på grund af undervisningsministeriets 27 år gamle cirkulære.

I nogle kommuner ønsker lærerpersonalet og skoletilsynsmyndighederne at skabe større frihed i tilsynsmæssig henseende for elever på ældste klassetrin, f. eks. ved at disse elever kan forlade skolen i frikvartererne og i mellemtimerne. Man er blot tilbageholdende, fordi man er i tvivl om, hvorvidt det er lovligt i medfør af det omhand-

lede cirkulære. I andre kommuner har lærerpersonalet og skoletilsynsmyndighederne truffet den beslutning, at eleverne på ældste klassetrin kan forlade skolen i skoletiden.

Det ville derfor være værdifuldt for skoletilsynsmyndighederne i kommunerne, hvis ministeren her i dag kunne sige, at cirkulæret af 16. september 1943 ikke er til hinder for, at skoletilsynsmyndighederne, det være sig skolekommissioner eller skolenævn, i deres ordensreglementer for skolerne kan indføje bestemmelser om, at eleverne på ældste klassetrin kan forlade skolen i skoletiden.

Jeg er vidende om, at der fra pædagogisk side og også fra Kommunernes Landsforenings side over for undervisningsministeren er anmodet om at undersøge spørgsmålet om skolernes almindelige tilsyn med eleverne. Ministeren kan så måske her i dag løfte sløret en lille smule og sige noget om, hvor langt man i ministeriet er kommet med tanker om at ophæve eller lække det næsten oldnordiske cirkulære af 16. september 1943.

Undervisningsministeren (*Helge Larsen*):

Hr. *Ejner Nielsen* har naturligvis ret i, at cirkulæret fra 1943, altså et cirkulære, der nu er ca. 27 år gammelt og er blevet til i en tid med en 7-årig skole, kan trænge til en gennemgang og til revision ikke mindst på baggrund af, som hr. *Ejner Nielsen* nævner det, at der er betydelig flere elever på de ældste klassetrin end dengang.

Spørgsmålet om en revision har været overvejet, og vi har i undervisningsministeriet modtaget henvendelse om spørgsmålet fra Danmarks Lærerforening og Kommunernes Landsforening. Jeg kan oplyse, at der om meget kort tid nedsættes en arbejdsgruppe til at forberede en revision af cirkulæret.

Ejner Nielsen: Jeg mangler et svar på det spørgsmål, jeg stillede, hvorvidt det, at skoletilsynsmyndighederne i visse kommuner i deres ordensreglement har fastsat, at de ældste elever kan forlade skolen i frikvarter og mellemtimer, er i strid med cirkulæret.

Undervisningsministeren (*Helge Larsen*): Jeg skal til dette sidste sige, at der i forbindelse hermed er en række spørgsmål om ansvar og erstatningsregler, som vi også vil

[Undervisningsministeren.]

klare i forbindelse med dette udvalgs ned-sættelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lene Bro* til undervisningsministeren:

„Vil ministeren foretage skridt til, at der udarbejdes regulativ for skolepsyko-ger om brug og opbevaring af de oplys-ninger, de indhenter i deres arbejde?“

Lene Bro: Jeg er ved forskellige lejlighe-der blevet gjort opmærksom på, at den problematik, jeg i sin tid rejste over for undervisningsministeriet om kartoteker i skolerne, havde flere tilhængere eller i hvert fald tilløbere. I dag sendes børn med meget stor glæde, visse steder op til 50 pct., til skolepsykologer med børnenes forældres vi-dende i håb om, at disse børn kan hjælpes til en bedre skolegang, og det er jeg enig i er et stort fremskridt.

Men man bliver lidt bekymret, når man ser, hvor tilfældigt det en gang imellem kan tage sig ud. Derfor har jeg bedt ministeren overveje, om det er muligt at udarbejde et regulativ, som meddeler skolepsykologer, efter hvilke forholdsregler de skal arbejde, og hvem der må få oplysning fra skolepsy-kologerne. Sidste gang jeg var heroppe, da vi snakkede kartoteker, talte jeg om nogle stærke ord i et skema, der kunne understre-ges. Jeg har her et indstillingskema til sko-lepsykologisk undersøgelse udarbejdet af skolelederen til skolepsykologen. Deri er der 52 ord, der taler nedsættende om eleven, og 7, der taler positivt. Jeg vil meget gerne overrække det til ministeren, hvis ministe-ren heller ikke er bekendt med denne formu-lar.

Yderligere står der her, at man også skal have oplysninger om hjemmet. Jeg har set uheldige tilfælde, hvor dette efter skolegan-gens slutning i hvert fald ikke er kommet eleven til gode. Jeg vil meget henstille, at ministeren stærkt overvejer, at der sættes helt faste regler for, hvilke beføjelser en sko-lepsykolog har, hvem der har adgang til materialet, og hvor længe det skal opbeva-res, idet jeg også er blevet bekendt med, at der opbevares materiale i op til 20 år efter, at eleven har forladt skolen, og så er vi vistnok ude over skolepsykologproblemerne,

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

I instrukser for skolepsykologer pålægges det skolepsykologen at udvise fornøden takt med hensyn til fortrolige meddelelser, og det anføres, at han under ingen omstændigheder må give oplysning til uvedkommende om personlige forhold, hvormed han er blevet bekendt ved udførelsen af sit arbejde.

Spørgsmålet om lærerens adgang til skole-psykologernes journaler var i 1966 genstand for forhandling mellem direktoratet for fol-keskolen, Danmarks Lærerforening og Fore-ningen af Skolepsykologer. Man var da enig om, at skolepsykologen efter afslutning af enhver skolepsykologisk undersøgelse til skolens leder skal afgive en fyldstgørende rapport, der almindeligvis bør indeholde en redegørelse for undersøgelsens resultat, van-skelighedernes årsagsforhold, diagnose og forslag til eventuelle foranstaltninger; at rapporten beror hos skolens leder, men at skolen ikke kan gøre krav på skolepsykolo-gens personlige notater eller testmateriale. Disse retningslinjer synes at fungere til-fredsstillende.

Det af fru Lene Bro nævnte skema kender jeg ikke, men jeg har jo fået løfte om at få det at se og skal prøve at kigge nærmere på det.

Hvad offentlighed angår, må reglen være den, at rapporten og andre aktstykker i sa-gen, som tilgår skolen, også er tilgængelige for barnets forældre, men ikke for den al-mene offentlighed, da materialet jo indehol-der oplysninger om enkeltpersoners person-lige forhold.

I øvrigt overvejes hele spørgsmålet i di-rectoratet, hvor det er tanken at nedsætte en arbejdsgruppe eller et udvalg til drøftelse af disse skolepsykologiske journaler. Hensigten med dette nye arbejde er både at gøre mate-rialet egnet til forskningsmæssig bearbej-delse og at sikre en hensigtsmæssig arkive-ring af de ofte fortrolige oplysninger. I for-bindelse dermed vil man også overveje den instruks, der, som jeg nævnte, er udstedt til skolepsykologer.

Lene Bro: Jeg takker endnu en gang un-dervisningsministeren for imødekommen-hed. Jeg forstår, at vi efterhånden kan få bugt med disse små skønhedsfejl, der findes inden for det arbejde, der gøres i skolerne. Jeg forstår også nu, at der vil blive udarbej-

[Lene Bra.]

det et sådant regulativ, som jeg efterlyste, der giver nøjere retningslinjer.

Men må jeg som tillægsspørgsmål spørge ministeren: ville det ikke være muligt, og ville det ikke også være rimeligt, at disse oplysninger blev udleveret til barnets forældre, når barnet forlader skolen? Så kunne de jo også anvendes til senere brug, hvis forældrene skønnede det ønskeligt. Er det ikke lidt urimeligt, at de opbevares til anden brug end den, der skulle være til barnets vel? Er det ikke urimeligt, at man eventuelt senere i en sag eller ved en behandling af et menneske kan komme frem til skolepsykologens notater? Vi kan jo alle forandre os, og vi har vel ikke alle været ug-børn. Jeg ønsker ikke destruering af materialet, men måske udlevering til forældrene; så var det stadig væk intakt til senere brug.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Karen Dahlerup Andersen* til finansministeren:

„Vil ministeren tage skridt til at sikre, at formularen til fremtidige selvangivelser ikke virker som diskriminering af kvinder?“

Karen Dahlerup Andersen: Det kan ikke være morsomt at være finansminister i disse dage, hvor reaktionen på vort ubehændigt tilrettelagte skattesystem kommer til udtryk fra snart sagt alle sider. Og det var nær ved, at jeg undlod at stille det spørgsmål til finansministeren, jeg har anmeldt, men så fandt jeg ud af, at det næppe kunne medvirke til at sanke ekstra gloende kul på finansministerens hoved.

Det er naturligvis især kvinderne, der er utilfreds med vores skattesystem, og det er der ikke noget nyt i. Jeg ville tro, der var en række punkter, hvor man kunne imødekomme kvinderne, uden at det overhovedet forrykkede noget økonomisk inden for familien eller over for andre familier. Men jeg synes, at når selvangivelsen alene kan give anledning til, at kvinder føler sig diskrimineret, ja, så må man vel med rette kunne forvente, at det bliver ændret.

På den selvangivelse, der skal anvendes af gifte kvinder, er der punkter, som i deres udformning giver grund til denne følelse, og

jeg skal nævne to, som jeg har fået henvendelse om. På mænds og ugifte kvinders skemaer er der under punkt 14 en rubrik til forfatterhonorarer m. v. Det kan da vist tænkes, at også gifte kvinder er skrivende. Dernæst har det irriteret mange kvinder, at der på selvangivelsens forside er et par rammer, som anvendes til personnumre, men det er rigtigt nok kun mænd, der kan blive indrammet. Damers personnumre, og det gælder både på deres egen og på mandens selvangivelse, bliver opført uden ramme, og det kan vist ikke have noget fornuftigt formål. Jeg synes, det må være rimeligt, at man anfører begge personnumre på ægtefællers selvangivelse, men det kan vist ikke være rimeligt, at den ene kommer i ramme og den anden ikke.

Jeg håber, at ministeren vil lade folk, der også har øje for den slags små irritationsmomenter, se på selvangivelsen, inden den næste år går i trykken, så sådanne ting kan blive ændret.

Finansministeren (Poul Møller): Må jeg først sige til fru Karen Dahlerup Andersen, at jeg ikke har det skidt med selvangivelserne i denne tid. Jeg er naturligvis taknemlig for hendes følelser over for mig, men jeg føler alligevel ikke rigtig, at der er nogen anledning dertil i denne sag.

De bestemmelser, der gælder vedrørende særbeskatning af gifte kvinder over for visse indtægter, er jo vedtaget i fællesskab af hele det høje ting.

Nu har jeg svært ved at tro, at nogen kunne have interesse i eller overhovedet ville turde indlade sig på at diskriminere mod kvinder ved udformningen af selvangivelsesblanketterne. Der er for 1970 for første gang to slags selvangivelsesblanketter; der er den almindelige selvangivelse og en speciel for gifte kvinder. Den almindelige selvangivelse anvendes da også af mange kvinder, nemlig de enlige.

Det fremgår ikke helt af spørgsmålet, i hvilken henseende selvangivelsesblanketterne skulle virke diskriminerende. Fru Karen Dahlerup Andersen angav nogle eksempler, og jeg vil gerne sige, at det er rigtigt, at der på den gifte kvindes selvangivelse foruden hendes personnummer også anføres hendes mands personnummer. Men ganske det samme gælder mandens selvangi-

[Finansministeren.]

velse: også på den anføres begge ægtefællers personnummer. Ægtefællernes selvangivelser må behandles under ét ved skatteligningen, og for at dette kan ske, er det praktisk at have begge ægtefællers personnumre på begge selvangivelserne. Nogen diskriminering er der altså ikke tale om.

Med hensyn til rubrikken nr. 14 har vi set i Ekstra-Bladet, at man har kritiseret, at der ikke på mandens selvangivelse var anført indtægt ved husligt arbejde. Denne påstand er imidlertid ikke rigtig, idet der også på mandens selvangivelse i samme rubrik, nemlig nr. 14, er anført løn som privat hjælp ganske som på hustruens selvangivelse. Den eneste undtagelse, der er på dette område, er for så vidt soldaterløn, der er anført på mandens selvangivelse. Nu er det vist indlysende grunde, der har ført til, at man ikke har anført det på den gifte kvindes selvangivelse, og det er ikke et forsøg på diskrimination; i så fald må det være selve værnepligten, der er diskriminatorisk, men så er det vel med omvendt fortegn.

Hvis der i øvrigt på et eller andet punkt skulle kunne påvises en eller anden forskellighed i udformningen af de to selvangivelsesblanketter som f. eks. vedrørende forfatterhonorar, kan jeg forsikre, at det ikke bunder i en åben eller skjult hensigt om diskriminering af kvinder. I det hele taget finder jeg, at det måtte være en mærkelig tankegang, der skulle få en finansminister til at driste sig hertil. Jeg kan måske i parentes bemærke, at affattelsen af selvangivelsesblanketterne er sket efter en indstilling fra ligningsrådet, der ikke på nogen måde har haft til hensigt at diskriminere mod kvinder.

Hvad angår forfatterhonorarer, vil jeg gerne se på, om vi kan få det ind i den pågældende rubrik for gifte kvinder, inden næste selvangivelse skal udsendes.

Karen Dahlerup Andersen: Må jeg sige, at for min part ønsker jeg såmænd ikke at se en rubrik for soldaterløn på kvinders skemaer.

Det er jo rigtigt, som finansministeren siger, at det er praktisk, og at det er af praktiske årsager, man anfører mandens personnummer på kvindens selvangivelse og

kvindens på mandens. Men det, man har ladet sig irritere over, er, at mandens på begge selvangivelser er indrammet i en fast forud trykt ramme, hvorimod kvindens, også på hendes egen selvangivelse, bliver påført ved siden af; det er formentlig noget, der kan rettes.

Jeg havde ikke drømt om, at det var hverken med skjult eller åben hensigt, at disse ting var sket, og jeg ved også, at det ikke er finansministeren, der sidder og laver selve formularen. Men jeg mente, dette måtte være det rette sted at bede om, at den blev ændret, og jeg er glad for tilsagnet om, at man vil finde plads til rubrikken, der handler om forfatterhonorarer o. lign.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Erik Kragh* til indenrigsministeren:

„Vil ministeren overveje, om der er behov for en revision af de gældende bestemmelser om bedømmelsen af de værnepligtiges tjenstdygtighed?“

Skriftlig begrundelse.

Det fremgår af de foreliggende sessionsstatistikker, at et ret betydeligt antal værnepligtige bliver fritaget for værnepligtstjeneste. Da der i årene siden de nugældende bedømmelsesreglers fremkomst er gennemført ændringer i forsvarets uddannelse, der har medført, at tjenesten i adskillige henseender er blevet lempeligere og fysisk mindre krævende, synes tiden at være inde til at tage bedømmelsesreglerne op til revision med henblik på en nedbringelse af kassationsprocenten.

Indenrigsministeren (H. C. Toft): Om den såkaldte kassationsprocent kan jeg oplyse, at den på forårssessionen 1970 androg 24,3 og på efterårssessionen 24,9, eller ca. en fjerdedel. Det betyder dog ikke, at alle disse værnepligtige slipper for enhver form for værnepligtstjeneste. Med efterårssessionen 1970 som udgangspunkt viser det sig, at 18,9 pct. er blevet fritaget for enhver form for værnepligtstjeneste, mens 6 pct. bliver indkaldt til en måneds tjeneste i civilforsvaret, uden for civilforsvarskorpset eller til hjemmeværnet.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg er enig

[Indenrigsministeren.]

med hr. Erik Kragh i, at der under alle omstændigheder er et ret betydeligt antal værnepligtige mænd, der enten slipper helt for tjeneste eller dog med en meget kortvarig tjeneste. Reglerne for, hvornår folk kan udtages til tjeneste, og hvornår de skal kasseres helt eller delvis, er fastlagt i regulativbestemmelser, som sessionerne naturligvis må rette sig efter. Disse bestemmelser stammer fra 1954 og er udtryk for de kvalifikationer, man i hvert fald dengang mente en ung mand måtte være i besiddelse for at kunne leve op til de fysiske og psykiske krav, som nu engang må stilles til en soldat, således at han kan udføre tjenesten tilfredsstillende uden skade for sit helbred.

Såvel forsvarsministeriet som indenrigsministeriet har allerede i nogen tid været opmærksom på, at kassationsprocenten er ret høj, men at forudsætningen for en nedbringelse af procenten måtte være en tilpasning af uddannelsesprogrammet i forsvaret til de krav, der må stilles til den enkelte værnepligtige.

Som det fremgår af hr. Erik Kraghs begrundelse, er en sådan ændring i uddannelsesprogrammet allerede gennemført i betydeligt omfang. Forudsætningen for en revision af de nugældende regler er således til stede, og jeg har derfor med forsvarsministeren drøftet problemet; der vil snarest blive nedsat et udvalg med den opgave at fremkomme med forslag til revision af bestemmelserne.

Erik Kragh: Jeg vil gerne takke ministeren for det positive svar. Når jeg har rejst spørgsmålet, er det naturligvis også af et rent retfærdighedshensyn over for de værnepligtige, der indkaldes, og som må føle det som uretfærdigt, at folk, som tilsyneladende ikke fejler ret meget, slipper fri.

Der kommer også spørgsmålet om en truende fremtidig mandskabsmangel for det militære forsvaret ind i billedet. Derfor vil jeg gerne udtrykke min tilfredshed med det svar, ministeren har givet, og som jeg opfatter som et positivt løfte om, at denne sag vil blive taget op; således at der kommer nye bestemmelser på dette område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Vallbak til justitsministeren:

„Vil ministeren nedsætte et sagkyndigt udvalg med den opgave at vejlede myndighederne om egnede midler til at forebygge og bekæmpe de farer, som internationale net af forbryderorganisationer frembyder for vort samfund?“

Skriftlig begrundelse.

Ved en kriminalpolitisk konference på Christiansborg i foråret 1970 pegede sociologlektor Wolf på, at Danmark er fuldstændig uforberedt på de velorganiserede internationale forbryderorganisationer, som i løbet af få år med sikkerhed vil søge at få fodfæste i Danmark.

Efter konferencen skrev jeg på mit partis vegne til justitsministeren og foreslog på linje med lektor Wolf nedsat et udvalg af sagkyndige dækkende et bredt felt, som bl. a. skulle påtage sig den opgave, der er omtalt i mit spørgsmål. I brevet blev der givet forslag til, hvordan et sådant udvalg eventuelt kunne sammensættes.

I en kronik i dagbladet Politiken for den 29. januar 1971 oplyser lektor Wolf, at den forudsagte udvikling er blevet bekræftet.

Det er på denne alvorlige baggrund, jeg stiller spørgsmålet, om ministeren nu vil tage skridt til udvalgets nedsættelse.

Vallbak: I den skriftlige begrundelse for mit spørgsmål henvises til et brev, jeg i april 1970 sendte ministeren på min gruppes vegne. I brevet foresloges på linje med lektor Wolf sammensat en kriminalpolitisk idégruppe. Gruppen skulle

have til opgave at følge kriminalitetsudviklingen, pege på inden- og udenlandske faktorer, der kan forventes at øve indflydelse herpå, og foreslå veje til at gribe ind.

Når mit spørgsmål i dag er formuleret snævrere, er det for at understrege den aktuelle baggrund for mit ønske om at få en gruppe nedsat meget snart. Det brede sigte bør idégruppen efter min mening fortsat have.

Aktuel baggrund for ønsket er der ulykkeligvis. Lektor Wolfs formodninger finder bekræftelse hos rigspolitechefen; det betyder, at der er formodning for organisationer og større kapitaler bag narkosmugling og

[Valbak.]

bag andre smuglerier. Der er formodning for forbindelse mellem smuglerkapital og bevæbnede pengesøverier. Mulige kanaler over grænsen fra virksomheder, der fabrikerer hårde stoffer, kan heller ikke afvises.

Disse og andre problemer gør det nødvendigt at lade midler uden for det traditionelle kriminalpolitiske område indgå i et samspil; samspillet skal have til formål at give os det bedst mulige radarnet på området, skaffe samfundet virksomme antistoffer mod de særlige sygdomsangreb og finde hensigtsmæssige forebyggelses- og bekæmpelsesmetoder. Til arbejdet må derfor knyttes folk, som kan bistå med at aflæse tendenser i den udenlandske og i den indenlandske samfundsudvikling, folk, der kan sige noget om, hvordan hensigtsmæssige normer udbredes, folk, der kan give bidrag om den økonomiske politiks og socialpolitikens muligheder for at påvirke kriminaliteten osv.

Det er derfor, vi i aprilbrevet foreslår, at idégruppen foruden sædvanlig kriminalteknisk sagkundskab skal bestå af sociologisk og økonomisk sagkundskab osv. En idégruppe, som kan anvise flere veje end de traditionelle i kriminalitetsbekæmpelsen, vil kunne blive et godt bidrag til at bevare Danmark som en retsstat.

Ministeren tog vel imod vort brev i sin tid, og jeg ved, at ministeren har taget spørgsmålet op til overvejelse. Preben Wolfs kronik gør imidlertid, at jeg spørger: er ministeren kommet så langt i sine overvejelser, at han nu vil sammensætte en idégruppe?

Justitsministeren (Thestrup): Det må vække alvorlig bekymring, når man på bestemte områder ser eksempler på en organiseret form for kriminalitet, således som tilfældet har været med hensyn til cigaret-smugleriet og narkotikakriminaliteten. Regeringen og folketinget har da også reageret heroverfor; som bekendt er der på begge disse områder vedtaget skærpede straffesammer og stillet yderligere ressourcer til myndighedernes rådighed. Som det er nævnt i den kronik af lektor Preben Wolf, der henvises til i begrundelsen for spørgsmålet, er det imidlertid ikke alene på disse specielle områder, der har været tale om store stigninger i antallet af forbrydelser; og som det også omtales i kronikken, kan det være

nok så vanskeligt at trække grænsen for, hvor det amatør-mæssige slutter og det organiserede begynder. Det vil derfor nok være af større betydning også for bekæmpelse af det specielle kriminalitetsproblem, der her er tale om, at der gennemføres en almindelig strukturændring inden for politiet, således at bl. a. kriminalpolitiet gøres mere slagkraftigt.

Det udvalg, der arbejder med politiets struktur, er naturligvis i høj grad opmærksom på dette, og der kan i løbet af ganske kort tid ventes forslag om en omstrukturering af politiet med henblik på dannelsen af større og mere slagkraftige enheder.

Jeg vil også nævne den plan om dannelsen af et kriminalpræventivt råd, som rigspolitichefen har fremlagt. Der er for mig at se ingen tvivl om det hensigtsmæssige i, at kriminalitetsbekæmpelsen i videst muligt omfang sker gennem præventive foranstaltninger, altså simpelt hen ved at benytte de muligheder, teknikken giver os for at hindre forbrydelser. Justitsministeriet har da også indbudt en række myndigheder til at drøfte rigspolitichefens plan, og jeg håber, der meget snart kan foreligge et konkret forslag på dette område.

I justitsministeriet har man yderligere gennem nogen tid overvejet, hvorledes man mest hensigtsmæssigt kunne organisere de kommende års reformarbejde på det kriminalpolitiske område. Det er i disse år trådt tydeligt frem, at kriminalpolitikken må tilrettelægges i nøje sammenhæng med samfundets udvikling på andre områder.

Under disse ændrede forhold mener jeg ikke, at man uden videre kan fortsætte reformarbejdet i den hidtidige form. Uden at jeg her kan komme nærmere ind på de planer, man arbejder med i justitsministeriet, vil jeg blot sige, at opgaven må være at sikre en bred berøringsflade mellem den offentlige debat om problemet og det sagkyndige arbejde med reformernes nærmere udformning, bl. a. således at vi inddrager kriminologer og sociologer, der har disse områder som speciale, som f. eks. Preben Wolf, i dette samarbejde. Jeg er sikker på, at man herigennem på lidt længere sigt vil skabe muligheder for på hensigtsmæssig måde at imødegå den specielle trussel, som den organiserede kriminalitet er.

Jeg er på den anden side opmærksom på,

[Justitsministeren.]

at de fremkomne udtalelser om eksistensen af bagmænd for kriminaliteten må give anledning til, at der straks foretages en undersøgelse af; hvad de enkelte myndigheder og de andre sagkyndige, der har berøring med problemet, ligger inde med af viden. Jeg vil tage initiativet til en sådan undersøgelse, uden at jeg i dag kan udtale, hvorledes den nærmere vil blive tilrettelagt.

Valbak: I mit første indlæg henviste jeg til den bekræftelse, som rigspolitichefen havde givet af de oplysninger, der var fremkommet i kronikken, og dem har jeg altså brugt som præmisser.

Rigspolitichefen har til pressen, så vidt jeg har forstået, udtalt sig om, hvordan han forestiller sig en hjernetrust sammensat, og hvis jeg stadig væk har forstået det rigtigt, har rigspolitichefen ment, at hjernetrusten skal begrænses til den kriminaltekniske viden i snævrere forstand.

Jeg har forstået justitsministerens svar sådan, at han er enig med mig i, at problemet har et bredere spektrum; jeg ikke alene har forstået det, jeg mener ganske bestemt at kunne opfatte det sådan. Jeg kan derfor sige, at jeg er tilfreds med, at ministeren på det grundlag agter at sammensætte en gruppe, der er bredere, end man måtte formode ud fra, hvad rigspolitichefen sagde.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil blot bekræfte, at hr. Valbak har forstået mine udtalelser rigtigt. Jeg vil tilføje, at det er af overordentlig stor betydning, om man i dette arbejde med en begrænsning af kriminaliteten kunne få befolkningens hjælp, om den ville vise politiet tillid, den, som er en nødvendig forudsætning for, at kriminalitetsbekæmpelsen virkelig kan lykkes.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Camre** til justitsministeren:

„Vil ministeren nedsætte et rådgivende udvalg af sociologer, socialvidenskabsmænd, kriminologer, kriminalteknikere, psykologer og politikere til at sikre en stærkere og bedre samordnet indsats imod den organiserede internationale kriminalitet i Danmark?“

Skriftlig begrundelse.

Der sker i øjeblikket en hastig stigning af kriminaliteten i Danmark, herunder i særlig grad inden for smugleri, narkotikahandel og alvorligere, professionelle forbrydelser. Fra 1965 til 1969 steg anmeldelsestallet med 35 pct., samtidig med at opklaringshyppigheden faldt for samtlige forbrydelser fra 36 til 28 pct.

Sociologen Preben Wolf har flere gange — senest i en kronik i Politiken den 29. januar 1971 — peget på den foruroligende udvikling i den organiserede internationale kriminalitet og på vore manglende midler og forudsætninger for at imødegå denne. Preben Wolf har påpeget nødvendigheden af at betragte kriminalpolitikken som en del af samfundets samlede politik og nødvendigheden af en samordnet indsats over for kriminaliteten. Hverken justitsministeriet eller politiet råder i øjeblikket over den nødvendige viden til denne indsats, og det må betragtes som vigtigt på dette område som på så mange andre at oprette nye tværfaglige organer for at sikre den rigtige anvendelse af samfundets midler.

Den nuværende kriminalitetsudvikling, som umiddelbart må forventes voksende med de stadig mere åbne grænser, virker foruroligende på befolkningen, og det er nødvendigt at iværksætte en mere konsekvent forebyggelse og bekæmpelse af kriminaliteten, hvis en alvorlig forræelse af samfundet skal undgås.

Camre: Det spørgsmål, jeg har stillet til justitsministeren, har ved afsendelsen krydset hr. Valbaks spørgsmål, og de to spørgsmål er med få minutters mellemrum blevet indleveret af vore respektive sekretariater til folketingets bureau. Jeg behøver derfor ikke her at give en nærmere begrundelse for mit spørgsmål. Jeg kan helt og fuldt tilslutte mig de bemærkninger, som hr. Valbak har gjort som motivering for sit spørgsmål.

Justitsministeren (Thestrup): I anledning af bemærkningerne i hr. Camres skriftlige begrundelse vil jeg gerne fremhæve nødvendigheden af en tværfaglig indsats her i landet, og jeg vil gerne pege på problemets store internationale aspekt. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at spørgsmålet om orga-

[Justitsministeren.]

niseret kriminalitet, der naturligvis til stadighed behandles i Interpol, nu yderligere er sat på arbejdsprogrammet i Europarådets kriminalkomité, og at Danmark vil deltage i dette arbejde.

Camre: Jeg vil ligesom hr. Valbak takke ministeren for tilsagnet om at nedsætte en sådan bred arbejdsgruppe. Jeg finder, at det er særdeles påkrævet.

Jeg vil til ministerens bemærkninger om det internationale aspekt sige, at jeg naturligvis er enig i, at der er et internationalt aspekt, men der er altså nogle helt specielle danske forhold, fordi vi ikke hidtil har kendt denne virkelige alvorlige kriminalitet, som det såkaldt store udland har kendt, og derfor må vi nu se på en revision af de midler, vi har til at komme en kriminalitet af denne art til livs. Der er hos en del af befolkningen nu og da en fornemmelse af, at det er de små fisk, man fanger, og de store, der får lov til at svømme videre. Derfor vil jeg pege på behovet for en ændring af lovgivningen, både en stramning af straffebestemmelserne og en udbygning af politiets kapacitet, også selv om det betyder væsentlig flere penge til politiet til anskaffelse af den fornødne virkelig kvalificerede arbejdskraft. Jeg tror også, det vil være nødvendigt at give politiet større muligheder for i eftersøgnings- og efterforskningsøjemed at gribe ind med videregående metoder end dem, man i dag kan benytte sig af, for at komme de såkaldt smarte og intelligente forbrydere til livs.

Så kan man rejse spørgsmålet: er det noget, der kan komme i konflikt med demokratiske frihedsrettigheder og bestemmelser, som vi herhjemme holder højt? Det tror jeg ikke det kan. Så megen tillid har jeg til justitsministeren, til administrationen af dette område, at jeg tror, det kan lade sig gøre, uden at vi får en sådan konflikt, og jeg føler, at det er et større angreb på demokratiet og på vores frihedsrettigheder, der ud-

går fra disse forbryderkliger og disse forbryderligaer.

Jeg finder, at vi må beskytte vore fredelige forhold, vores demokratiske samfundsorden, således som det også er påkrævet i dette regie. Og vi må bruge den viden, som vi er i stand til at samle sammen, den tværfaglige viden, som vi har mulighed for at disponere over, også til at begrunde samfundsreformer i videre forstand end lige med hensyn til det snævert kriminelle. Vi er nogle stykker her i huset, der håber på, at den retning, som dette tings arbejde har i henseende til reform af samfundet, også tager problemerne om forebyggelse af kriminalitet, en kriminalitet, som mange gange skyldes mangler ved samfundet, op.

Og så vil jeg sige, at der naturligvis ud over sådanne egentlig forebyggende foranstaltninger, som har en langsigtet og kun en langsigtet virkning, vil være behov for en øjeblikkelig indgriben over for den direkte kriminalitet. Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet om, at der sker noget på dette område.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg deler hr. Camres principielle betragtninger, og jeg vil straks overveje de ting, der her er blevet sagt, og se, hvad vi kan gøre på dette område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Niels Matthiasen* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Kan ministeren give tilsagn om at ville fastholde bestemmelserne i loven om statens kunstfond, der sikrer denne kunstnerisk uafhængighed og fri dispositionsret?“

Niels Matthiasen: Jeg er næsten sikker på — jeg håber det i alt fald — at kulturministeren vil give mig et tilfredsstillende svar på mit spørgsmål. Når jeg alligevel har ønsket at stille ham dette spørgsmål, skyldes

[Niels Matthiasen.]

det, at jeg gerne vil give ministeren lejlighed til klart og tydeligt at markere, at der i forholdet omkring statens kunstfond ikke er sket eller vil ske noget, som anfægter kunstfondens kunstneriske uafhængighed eller frie dispositionsret.

Formanden for finansudvalget har i en skrivelse af 17. november til kulturministeriet anmodet om en redegørelse for, hvilke kriterier der lægges til grund ved afgørelsen af, om en kunstner kan opnå støtte som arbejdslegat. Hvis finansudvalget ikke ved læsning af loven, dens bemærkninger og de betænkninger, der er kommet i forbindelse med lovens behandling og gennem de årlige beretninger, som kunstfonden udsender, kan danne sig et indtryk af disse kriterier, så kan man naturligvis spørge rent generelt. Det betænkelige er imidlertid netop, at man ikke spørger generelt, men i forbindelse med arbejdslegater tildelt til navngivne og omdiskuterede kunstnere. Det er denne sammenblanding af generelle oplysninger i almindelighed og personlige oplysninger i særdeleshed, der har givet anledning til den uro, der er opstået. Det er ikke et spørgsmål om disse to kunstnere. Om dem kan hver især have sin personlige mening. Det er et spørgsmål om noget andet og betydeligt vigtigere: er det et varsko til kunstfonden, formanden for finansudvalget har bebudet i Information i sidste uge? Er det et varsko om, at finansudvalget vil forsøge at tiltage sig en ret, det ikke har i henhold til loven om kunstfonden, idet udvalgene ifølge § 4, stk. 4, selvstændigt administrerer de dem tillagte fondsmidler? Så er det i hvert fald ikke med tilslutning fra hele finansudvalget.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig, hvad den tidligere socialdemokratiske formand for finansudvalget hr. Lysholt Hansen sagde forleden dag i sin valgkreds:

„Socialdemokratiet finder ikke, det er rimeligt, at finansudvalgets medlemmer skal være med til at afgøre, hvem der skal have ydelse, og hvem der ikke skal. Det må stå klart, at kunstfondens bedømmelsesudvalg er suverænt.“

Kulturministeren kan sikkert huske, at loven kom til verden efter ganske lange og ganske besværlige forhandlinger i 1964 og blev genbehandlet i 1969. Dens hensigt var bl. a., at kunstfonden frit skulle kunne ar-

bejde uden nogen form for pression fra organisationer, enkeltpersoner eller politisk hold, og at kunstfonden skulle sikre et ikke-statsdirigeret kulturliv. Kan ministeren give tilsagn om, at man vil fastholde dette sigte uændret og vil afvise ethvert forsøg på indblanding i den kunstneriske uafhængighed og frie dispositionsret?

Ministeren for kulturelle anliggender (*K. Helveg Petersen*): Må jeg indledningsvis sige, at jeg ikke finder, det er rimeligt, at vi indleder en diskussion om finansudvalgets stilling. Finansudvalgets medlemmer og dets formand kan jo ikke deltage i denne debat, og jeg afstår altså fra at kommentere det spørgsmål ud over den bemærkning, jeg her har gjort.

Men jeg skal svare på det spørgsmål, der er rejst: om jeg vil give tilsagn om at fastholde bestemmelserne i loven om statens kunstfond. Dertil vil jeg sige, at en af de grundlæggende ideer i denne lov jo er den selvstændige kompetence og den uafhængighed, der er tillagt fondens kunstkyndige udvalg med hensyn til fordelingen af statsmidler efter de i loven og den ministerielle bekendtgørelse nedfældede retningslinjer. Man har her tilsigtet en administrationsform, der som uafhængig af bestemte kunstneriske gruppeinteresser og politiske interesser skulle kunne sikre frihed for den kunstneriske udvikling og den kunstneriske produktion. Ved en koncentration af ansvaret hos få sagkyndige, der er valgt for et kort åremål, har man givet det offentlige betydelig sikkerhed for de trufne dispositioners saglighed og for, at mulige opståede tendenser til ensretning brydes med korte mellemrum. Ingen har naturligvis kunnet give garanti for, at diskussioner kan undgås. Det er i hvert fald rigtigt, at disse principper, der er fastsat i lovgivningen, er noget væsentligt i administrationen af statens kunstfond, og disse bestemmelser vil jeg naturligvis efterleve.

Må jeg så gøre den generelle bemærkning vedrørende oplysninger om fondens virksomhed, at det er indlysende, at man fra fonden og fra ministeriet selvfølgelig generelt må være parat til som i det tilfælde, der her er tale om, at give alle de supplerende oplysninger, som det er muligt at give til belysning af de opgaver, som institutionen

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

varetager. Netop med hensyn til statens kunstfond er det vigtigt, at der er en fyldig oplysningsvirksomhed i gang, for der hersker mange steder helt overdrevne forestillinger om, hvad staten ofrer på dette område, og det må sikkert ses i sammenhæng med, at der er meget i den kunstneriske udvikling, som man har svært ved at forstå, et forhold, som jeg i øvrigt naturligvis ikke skal komme ind på ved denne lejlighed. Men det er vigtigt, at der virkes for en bredere forståelse af kunstfondens virksomhed.

Niels Matthiasen: Jeg takker ministeren for svaret. Det er jo lidt svært at begrunde sit spørgsmål uden at sige, hvad der har givet anledning til det. Jeg er helt enig med ministeren i de betragtninger, han gør gældende om oplysningsvirksomheden, men glæder mig mest over hans tilsagn om at ville efterleve lovens bestemmelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Otto Mørch** til fiskeriministeren:

„Vil ministeren omgående træffe foranstaltninger til effektiv fiskeribiologisk undersøgelse af ålebestanden i Randers Fjord, da ålene fortsat lider under en bylde- syge, der truer med udryddelse af fjordens ålebestand?“

Skriftlig begrundelse:

Den bylde- syge, der første gang konstateredes for 3 år siden blandt ålene i Randers Fjord, har nu udviklet sig langt alvorligere end oprindelig antaget.

Ålene dør nu i tonsvis, og for erhvervsfiskerne langs fjorden, som har ålefiskeriet som vigtigste indtægtskilde, har det fået alvorlige økonomiske konsekvenser, så det nu er absolut nødvendigt at der sættes ind med en omfattende og effektiv undersøgelse omgående.

Otto Mørch: Den 4. juni 1969 stillede jeg fiskeriministeren et spørgsmål om den alvorlige erhvervs- situation, som fiskerne langs Randers Fjord og ved Tange Sø var kommet i på grund af en pestagtig sygdom, der hærgede ålebestanden. Ministeren oplyste dengang, at der foretoges visse undersøgelser, og de syntes at vise, at ålesygen kun var

af forbigående karakter og sandsynligvis ville forsvinde med højere vandtemperatur. Ministeren tilføjede klogeligt, at han sagde dette med al mulig reservation, og det var virkelig klog ministertale, for det har nemlig vist sig, at det slet ikke holdt stik, for efter hvad der er oplyst over for mig, og det er sikkert heller ikke ukendt i fiskeriministeriet, hærger sygdommen nu på tredje år og har betydet meget alvorlige økonomiske tab for fiskerne, som hidtil har haft ålefiskeriet som vigtigste indtægtskilde.

Jeg forstod i øvrigt på ministerens tidligere svar, at han anså det for et yderst alvorligt problem for de fiskere, det ramte. Derfor er jeg skuffet over, at der trods gentagne henvendelser og indrapporteringer til ministeren igennem mere end 3 år mig bekendt ikke er foretaget en virkelig grundig undersøgelse af forholdene. Jeg forstår derfor fuldt og helt, at de lokale fiskeriorganisationer langs Randers Fjord har mistet tålmodigheden og nu gennem deres hovedorganisation, Dansk Fiskeriforening, har bedt om bistand i den alvorlige sag.

Jeg står ikke her med bylde- syge ål, jeg kan vise frem, for de er så ækle og stinkende, at jeg ikke vil genere tinget med deres nærværelse, men jeg står med to udklip fra to Randersdagblade, og jeg tillader mig at citere overskrifterne: „Atter dør tonsvis af ål i Randers Fjord“, „Farligt at spise de syge ål. Ingen ved, om de kan smitte“. Jeg tror, at det er tilstrækkeligt til at anskueliggøre fiskerisituationen i det før så rige fiskeri- område.

Jeg går ud fra, at mit spørgsmål med disse bemærkninger er tilstrækkeligt begrundet, og jeg kan så slutte med ministerens egne ord fra en tidligere besvarelse i ålesagen — jeg citerer fra Folketingstidende 4. juni 1969 sp. 7562:

„... sygdommen rejser yderst alvorlige problemer for de fiskere, som rammes.“

Ja, hr. minister, det er rigtigt, og de rammes stadig væk, for fjordområdet er nu på tredje år hærget af denne sygdom. Derfor: gør noget ved det!

Fiskeriministeren (A. C. Normann): Denne sidste appel lyder jo vældig dramatisk. Jeg glæder mig derfor også over at kunne give oplysning om, at der er og fortsat bliver gjort noget ved det.

[Fiskeriministeren.]

Som jeg allerede gav udtryk for ved besvarelsen af et nogenlunde tilsvarende spørgsmål, som blev stillet mig af det ærede medlem i 1969 angående denne ålesyge, må det erkendes, at denne sygdom udgør et alvorligt problem for fiskerne ikke blot ved Randers Fjord og vandsystemet deroppe, men også visse andre steder i landet. Den har altså desværre vist sig ikke alene i den lokalitet, det ærede medlem her interesserer sig for.

Det synes, som om dens udbrud og ophør har en vis sammenhæng med vandtemperaturerne, idet den synes at gribe om sig, når vinteren indtræffer, og forsvinde i begyndelsen af sommeren. Det er formentlig noget i den retning, jeg har sagt sidste gang. Det ærede medlem gør det nu til, at jeg skulle have sagt, at den vil forsvinde, når der kommer højere vandtemperaturer. Det er jo ikke sådan, at jeg tør spå om, at der varigt bliver tale om højere vandtemperaturer i Randers fjord eller andre steder.

Sygdommen følges fortsat nøje både af fiskerikontrollen, hvorfra prøver indsendes til undersøgelse af de under Danmarks fiskeri- og havundersøgelser ansatte fiskeribiologer, og af veterinærer ved landbohøjskolens hygiejnisk-bakteriologiske laboratorium og ved fiskeriministeriets industritilsyn.

Det er over for mig blevet oplyst, at man i ål angrebet af byldeyge i en række tilfælde har fundet de bakteriearter, der almindeligvis sættes i forbindelse med rødsyge hos ål. En del andre bakteriearter er imidlertid fundet hos ål med byldeyge. Sammenfattende kan man om de hidtidige bakteriefund sige, at de viser, at sygdomsbilledet i bakteriologisk henseende ikke er entydigt uanset ensartede kliniske symptomer. Om dette muligvis så kan udlægges således, at infektioner er et sekundært fænomen, medens der primært er tale om, at ålene af en eller anden grund er så stærkt svækket, at de derved bliver et lettere bytte for de naturligt forekommende bakterier, er ikke fastslået med sikkerhed. I den forbindelse bemærkes, at alle de konstaterede bakteriologiske organismer med undtagelse af de specielle rødsygebakterier er almindeligt forekommende i vand.

Undersøgelser af bundmaterialet i det vandområde, hvor sygdommen er forekom-

met, har imidlertid ikke givet nogen umiddelbar overensstemmelse med bakteriefund hos syge ål. Det må derfor desværre erkendes, at sygdommens årsag stadig ikke kan siges at være fastslået med nogen sikkerhed trods de hidtil foretagne undersøgelser, men disse vil blive fortsat og så vidt muligt intensiveret i håb om at nå til en løsning af spørgsmålet om sygdommens årsag. Og mere tror jeg ikke det ærede medlem kan forlange af nogen minister.

Jeg må dog desværre samtidig gøre opmærksom på, og det er måske det væsentligste i sagen, at selv om det så lykkes os at fastslå sygdomsårsagen, er spørgsmålet ikke løst dermed, idet det må anses for højst tvivlsomt, om en egentlig behandling eller forebyggelse af sygdommen vil være mulig, da det drejer sig om vildfisk i udstrakte vandområder.

Denne, som det ærede medlem siger, virkelig alvorlige undersøgelse er i gang, og den fortsættes, og mere kan jeg næppe gøre i denne sag. Hvis det ærede medlem har en god idé med hensyn til, hvad vi ellers kan foretage os, modtager jeg den naturligvis med taknemmelighed.

Otto Mørch: Det væsentligste for mig i ministerens svar lå i den lille bemærkning om, at man vil intensivere undersøgelsen. Det takker jeg for.

Så spørger ministeren, om jeg har en god idé. Ja, jeg har den idé, at vi nu, som fiskerne i området også forlanger, virkelig får en gennemgribende undersøgelse af disse fjord- og søområder, så man kan hitte ud af, hvad der er galt med dem, og dermed gøre noget ved det. Og en idé mere, når ministeren nu direkte spørger mig, er, at ministeren nu, som han her gav mig tilsagn om, søger en økonomisk bevilling til en omgående og gennemgribende undersøgelse af de nævnte områder.

Fiskeriministeren (A. C. Normann): Jeg takker det ærede medlem for ideerne, men må sige, at det er jo ikke nye ideer. Dem har vi faktisk selv haft. Det ville også være mærkeligt, hvis vi ikke havde det, efter at denne sygdom har været konstateret i 3 år, hvad både folketinget og fiskerne i høj grad har beklaget og med rette, fordi den rammer dem hårdt. Så ideen med at foretage den

[Fiskeriministeren.]

bedste undersøgelse, vi er i stand til at etablere, er allerede realiseret eller under fortsat realisation, for det er klart, at det arbejde, der er i gang med at finde ud af, hvad det er, der forårsager denne ulempe i disse og andre farvande, må fortsættes, indtil man en skønne dag, forhåbentlig da, kan komme frem til et resultat.

Med hensyn til spørgsmålet om en større bevilling er en sådan efter de oplysninger, der foreligger for mig, slet ikke nødvendig. Vi har de midler, der er nødvendige for at foretage den del af undersøgelserne, som vi under Danmarks fiskeri- og havundersøgelser er i stand til at foretage, fordi det hører under vort område. Det er muligt, at man ved en ny kontakt med landbohøjskolen eller teknisk-biologisk institut i Århus kunne spørge, om de er i stand til at foretage sig mere, men det tror jeg ikke, for det er klart, at der finder et samspil sted mellem de organer, der foretager disse undersøgelser. Men jeg skal da meget gerne på den givne foranledning, da jeg er lige så interesseret som det ærede medlem hr. Otto Mørch i at komme frem til et resultat af undersøgelserne og til en større viden om, hvad det er for en sygdom, forsøge en sådan kontakt, som jeg jo så kan informere det ærede medlem om resultatet af.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden: Før jeg slutter spørgetiden, gør jeg opmærksom på, at taletiden for spørgerne er 2 minutter og højst 2 minutter.

Spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om indskrænkning af driften på og eventuel senere nedlæggelse af visse statsbanestrækninger og færgefarten Glyngøre-Nykøbing Mors.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 15) findes i tidenden sp. 523, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 807).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Hørn: Må jeg først sige om det ændringsforslag, der er stillet, at udvalget har ofret ret megen tid på at vurdere, hvorvidt persontrafikken på færgeoverfarten Glyngøre-Nykøbing Mors kunne opretholdes, indtil Sallingsundbroen kan åbnes. Men vi har fået klarlagt, som også ret selvfølgelig var, at de besparelser, der skulle ligge i at indskrænke trafikken til godstrafik, ville forsvinde, hvis man fortsatte med fuld personbefordring.

Vi har så drøftet med ministeren for offentlige arbejder, hvordan man skulle klare de særlige vanskeligheder, der opstår for arbejdsplads- og skoletrafikken, navnlig morgen og aften, og dér har ministeren, som det også fremgår af betænkningen, givet tilsagn om, at hvis ikke den private rute over Pinen-Plagen i tilstrækkeligt omfang tilgodeser de behov, der er, vil DSB gå ind i billedet igen på dette felt, for så vidt de lokale myndigheder giver koncession, idet det jo er et spørgsmål om, hvem der kan få lov at køre på denne strækning. Vi mener, at dette tilsagn fra ministerens side fuldt ud opfylder det ønske, der ligger i ændringsforslaget, og derfor mener vi, at ændringsforslaget er ganske overflødigt, og kan ikke stemme for det.

Vi har i udvalget fået en lang række henvendelser både skriftlige og mundtlige, som man altid får i den art sager, og det er jo ganske naturligt, at de egne, der berøres af lovforslaget, kommuner, amter, erhvervsvirksomheder osv., er meget betænkelige ved at skulle miste deres bane. Men generelt kan jeg henvise til, hvad jeg sagde ved første behandling og for år tilbage, når vi har nedlagt andre strækninger, at der er jo sket en total forandring i lokaltransporten både af personer og gods, som gør, at det ikke er rimeligt at opretholde disse strækninger. Erhvervslivet i de pågældende egne vil blive langt bedre stillet ved knudepunkttrafikken, som DSB nu er ved at opbygge, og som i løbet af kortere eller længere tid kan give en overordentlig god service.